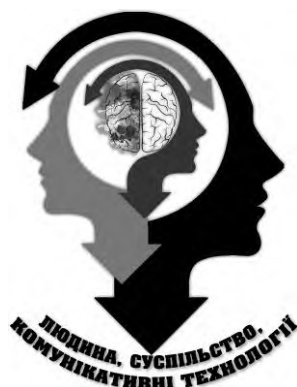

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ім. Г. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ» ім. І. СІКОРСЬКОГО

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»**

м. Харків, 25 жовтня 2024 р.

**Харків
2024**

УДК 316.05

Л 93

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 8 від 25.10.2024 р.)

Головні редактори:

Панченко С. В., доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, в. о. ректора Українського державного університету залізничного транспорту

Андрущенко В. П., доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Редакційна колегія:

Абаши́н В. О., д-р філос. наук, професор

Вельш Вольфганг, габілітований доктор філософії, професор

Каграманян А. О., канд. техн. наук, доцент

Коростельов Є. М., канд. техн. наук, доцент

Лях В. В., д-р філос. наук, професор

Новіков Б. В., д-р філос. наук, професор

Панченко В. В., канд. техн. наук, доцент

Соломніков І. В., канд. екон. наук, доцент

Толстов І. В., канд. філос. наук, доцент

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XII Міжнар. наук.- практ. конф. 25 жовтня 2024 р. / відп. за випуск І. В. Толстов. — Харків: УкрДУЗТ, 2024. — 217 с.

УДК 316.05

4. Sternberg R. The Nature of Creativity: Contemporary Psychological Perspectives. Cambridge: University Press, 1988. 403 p .

5. Torrance E. P. The nature of creativity as manifest in its testing / Sternberg R. & Tardif T. The nature of creativity, 1988. P. 43-75.

*ПАНКОВ Г. Д., д-р філос. наук, професор,
Харківська державна академія культури,
м. Харків, Україна*

ПОКАЯННА МОЛИТВА ЯК ФОРМА ДУХОВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

Запропонована назва свідчить про прагнення автора розглядати цей вид молитви не у звичному форматі релігійного культу, а як специфічне вираження духовних технологій. Їхнє значення часто розуміють у сенсі соціологізаторського погляду на людину та культуру як виключно суспільне явище. Відповідно до цього духовний вимір розчиняється в соціальній сфері буття. Проте з таким підходом у філософській і релігійній думці міцно утвердилася екзистенційно-персоналістична парадигма в розумінні духовності, у якій долається соціологізаторський редукціонізм і здійснюється конституювання духовного виміру в окрему сферу буття людини та культури. У цьому контексті доречно розглядати молитву, особливо в такому її різновиді, як покаянна молитва.

Розгляд молитви в екзистенційно-персоналістичній парадигмі не означає позиціонування її відірваності від соціуму. Вона містить яскраво виражений ціннісний зміст, у якому релігійні цінності тісно перетинаються з моральними цінностями. Каяття у гріху як глибокий персоналістичний акт – це не тільки критичне оцінювання душі індивіда у ставленні до Бога, але також і суспільного оточення як до інобуття, що співіснує з я-буттям кожної конкретної людини. Усвідомлення свого гріха і себе як грішника вважають критичною самооцінкою у трьох напрямках – стосовно Бога, власної совісті та інших людей. При цьому каяття у гріхах має сильний моральний заряд, що фіксує певні цінності, які приймає або відкидає релігійна спільнота, виражені в молитовній культурі.

З усім тим покаянна молитва ґрунтується на ідеї внутрішнього діалогу між людиною та Богом. У горизонті релігійної свідомості вона сприймається простором надреальної комунікації: людина сповідається перед Богом, тоді як Бог невидимо сприймає сповідь грішника і відповідає йому своєю увагою. У такий спосіб формується містична ситуація, а молитва виглядає при цьому містичним топосом, який є різновидом віртуальної реальності, але не вигадкою.

Не відкидаючи містичного, а також екзистенційно-персоналістичного погляду на молитву, автор публікації переводить її цінність у горизонт технологічної культури, розглядаючи це явище як феномен духовної технології, акцентуючи на значенні включення молитви як духовного компонента в загальний простір технологічної культури, яка не вичерпується матеріальними та соціальними технологічними практиками. З іншого боку, визнають включення технологічної культури в духовний простір молитви. Технологію розуміють як сукупність технічних засобів, використовуваних у досягненні соціально значущих цілей. Ця обставина означає кореляцію екзистенційно-персоналістичного виміру молитви з її виходом у громадське середовище через визнання за нею технологічного статусу.

Ідею викладеної кореляції пояснимо деякими значеннями, характерними покаянній молитві, зміст якої позиціонований у відповідних текстах і зосереджений навколо трьох значень – очищення (від гріхів), оновлення (трансформації грішника в духовний образ Бога), піднесення (до Бога). Прагнення до їхньої гармонійної єдності становить ситуацію трансцендування, яка постає найістотнішою характеристикою особистості, що сприймається в персоналістичному її вимірі. Простір трансцендування в молитві конструюють екзистенціали – значення, які вказують на глибокі та гострі ситуації людського буття. Серед них особливо актуальні значення провини, каяття надії, жаху усвідомлення бути відкинутим Богом, а також надія на прощення та спасіння. Усі вони зосереджені навколо трьох найістотніших екзистенціалів – життя, смерті, долі. Усе це разом складає екзистенційно-персоналістичний простір покаянної молитви.

Позначимо головні дискурсивні механізми конституювання покаянної молитви разом із фігурою особистості, що здійснює каяття. Перший – *дискурс самокритики*, який формує фігуру особистості в її критичній самосвідомості (самозменшенні, самозниженні). Другий – *використання біблійних образів і подій* як механізм регулювання моральної поведінки християнина в життєвому процесі. Третій – *есхатологічний стимул* прагнення грішника до очищення, звільнення від гріха та прагнення до Бога, як рішучий розрив із грішним життям. Такими стимулами є значення вічного життя і вічної смерті, об'єднані екзистенціалом долі з її перспективою усиновлення (освячення в раю) або відкидання Богом людської душі, яка поміщується до пекла. Четвертий – *маніфестація сакрального*, особливо Бога та Святої Трійці, як регулярне прославлення (Бог – Святий, Безсмертний, Помічник і Покровитель; Пресвята Трійця, Спаситель-Христос та ін.). Маніфестація Божественної слави здійснюється за рахунок використання полярних наративів тремendumного та фасцинуючого, які феноменологією релігії розглянуто як необхідна конструкти

релігійної культури. І нарешті, *поетичний дискурс* із характерним йому станом експресії та образністю, здатними залучити свідомість людини у світ молитовної культури.

Викладені механізми доцільно розцінити як специфічні духовні технології, необхідні для конструювання, трансляції та реалізації культури покаяння в молитовному форматі. Покаянню молитву слід сприймати не тільки внутрішньодуховним станом особистості, а й соціокультурним каналом висловлювання духовності, її носієм і технологічним способом формування в людини цінностей релігійно-морального гуманізму. Разом із тим через цю духовність молитва є технологічним провідником влади певної релігійної традиції, яка інтегрує індивіда в характерне їй соціокультурне середовище і регулює його життя, спрямовуючи інтенцію свідомості в бік ідеалу святості. Технології духу і влади становлять єдність і обумовлюють одна одну в рамках певної традиції: через дух і владу традиція виражає свою волю, інтегруючи через них індивідів у своє ціннісне поле.

*РАДЧЕНКО І. Б., старш. викл.,
Український державний університет залізничного транспорту,
м. Харків, Україна*

МУЛЬТИМОДАЛЬНІСТЬ КОМУНІКАЦІЇ В ЦИФРОВОМУ СВІТІ

Мультимодальність комунікації в цифровому світі – одна з важливих особливостей сучасного інформаційного суспільства, що характеризується використанням кількох каналів і засобів передавання інформації одночасно (текст, аудіо, відео, зображення, графіки тощо). Ця тенденція змінила спосіб людського спілкування, сприймання інформації та взаємодії один з одним.

Дослідженню мультимодальності присвячені роботи Gunther Kress (2010) [1], професора Лондонського університету, і Theo van Leeuwen (2005) [2], професора Кардіфського університету, відомого завдяки дослідженню взаємодії тексту, зображень і звуку в комунікаціях. Учені наголошують, що мультимодальність стосується всіх способів комунікації, а не лише мови. У всіх комунікативних і репрезентативних завданнях задіяні і переплетені кілька режимів - текст, зображення, звук, кожен із яких відіграє вирішальну роль у створенні смислу. Вона відображує те, як люди використовують різні ресурси для створення сенсу, такі як жест, мова, погляд, письмо, зображення та рух, у різних комунікативних середовищах і між ними.

Наукове видання

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО,
КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

25 жовтня 2024 р.

Відповідальність за редагування та достовірність інформації несуть автори робіт.

Відповідальний за випуск Толстов І. В.

Підписано до друку 25.10.2024 р.
Умовн. друк. арк. 13,5. Тираж . Замовлення № .

Художнє оформлення Л.І. Мачулін

Свідоцтво про держреєстрацію: сер. ХК №125 від 24.11.2004

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,

61050, Харків-50, майдан Фейсбаха, 7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.